

FUNDACJA RODZINNA

Pytania i odpowiedzi

Paweł Blajer

FUNDACJA RODZINNA

Pytania i odpowiedzi

Paweł Blajer

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 21 lutego 2023 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-584-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Książkę dedykuję moim Rodzicom –
Wiesławie i Januszowi

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	21
Wprowadzenie	23
Rozdział I	
KWESTIE ZASADNICZE ZWIĄZANE Z FUNDACJĄ	
RODZINNĄ	27
Pytanie nr 1	
W jakim celu powstaje fundacja rodzinna?	27
Pytanie nr 2	
Czy nie będzie już możliwości utworzenia innej fundacji	
niż fundacja rodzinna?	28
Pytanie nr 3	
Czy fundacja inna niż rodzinna może być zmuszona	
zakończyć działalność, gdy w polskim prawie	
pojawiła się fundacja rodzinna?	29
Pytanie nr 4	
Czy fundacja rodzinna może być utworzona przez	
przedsiębiorców?	31
Pytanie nr 5	
Czy fundacja rodzinna już od momentu ustanowienia	
będzie miała osobowość prawną?	31
Pytanie nr 6	
Czy rejestr fundacji rodzinnych będzie jawny?	32

Pytanie nr 7

Czy beneficjenci oraz inne osoby (podmioty) współpracujące z fundacją rodzinną mogą ponieść konsekwencje błędnych lub nieprawdziwych danych w rejestrze fundacji rodzinnych? 33

Pytanie nr 8

Czy fundacja rodzinna już od momentu powstania będzie mogła dokonywać wypłat na rzecz osób uprawnionych? ... 34

Pytanie nr 9

Czy fundacja rodzinna będzie miała współników? 35

Pytanie nr 10

Czy spadkobiercy fundatora fundacji rodzinnej będą automatycznie uprawnieni do świadczeń powołanej przez niego fundacji? 35

Pytanie nr 11

Czy powołanie fundacji rodzinnej jest obowiązkowe dla jakichś podmiotów? 36

Pytanie nr 12

Czy polski obywatel nie może być już fundatorem lub beneficjentem zagranicznej fundacji rodzinnej? 37

Pytanie nr 13

Czy fundacja rodzinna może być ustanowiona przez rolników? 37

Pytanie nr 14

Czy osoby wykonujące wolne zawody oraz artyści mogą ustanowić fundację rodzinną? 39

Pytanie nr 15

Czy można ustanowić więcej niż jedną fundację rodzinną? 39

Pytanie nr 16

Czy fundacja rodzinna będzie prowadzić działalność gospodarczą jak inne podmioty? 40

Pytanie nr 17

Czy fundacja rodzinna musi prowadzić działalność gospodarczą? 43

Pytanie nr 18

Czy fundacja rodzinna będzie prowadziła działalność gospodarczą przedsiębiorcy, który ustanowił fundację rodzinną? 43

Pytanie nr 19

Czy fundator może nadal sporządzić swój testament? 44

Pytanie nr 20

Czy po wniesieniu pieniędzy lub rzeczy do fundacji fundator nadal będzie ich właścicielem? 44

Pytanie nr 21

Czy proces związany z sukcesją przedsiębiorstwa trzeba będzie powtarzać po ustanowieniu fundacji rodzinnej? 45

Pytanie nr 22

Czy fundacja rodzinna może zatrudniać pracowników? ... 45

Pytanie nr 23

Czy fundator będzie mógł wykonywać swoje dotychczasowe uprawnienia wspólnika po wniesieniu udziałów do fundacji? 46

Pytanie nr 24

Czy fundacja rodzinna to jedyne rozwiązanie dla przedsiębiorców na wypadek śmierci? 46

Pytanie nr 25

Czy w umowie spółki należy zawrzeć postanowienia związane ze śmiercią wspólnika mimo planów związanych z ustanowieniem fundacji rodzinnej? 47

Pytanie nr 26

Czy i kiedy ustanawiać fundację rodzinną w testamencie? 48

Pytanie nr 27

Jaka czynność związana z ustanowieniem fundacji rodzinnej jest kluczowa? 48

Pytanie nr 28

Czy do fundacji rodzinnej można wносить nieruchomości lub nieruchomości? 49

Pytanie nr 29

Czy majątek fundacji będzie uwzględniany przy obliczaniu zachowku? 49

Rozdział II**POWSTANIE FUNDACJI RODZINNEJ 53****Pytanie nr 30**

Czy do ustanowienia fundacji rodzinnej wystarczy decyzja i chęć pracy na jej rzecz członków danej rodziny? 53

Pytanie nr 31

Czy fundacja rodzinna może być ustanowiona tylko przez najbliższych członków rodziny? 53

Pytanie nr 32

Czy jeden małżonek może ustanowić fundację rodzinną? ... 54

Pytanie nr 33

Czy fundatorem fundacji rodzinnej może być spółka? 54

Pytanie nr 34

Czy fundator może przekazać swoje uprawnienia? 55

Pytanie nr 35

Jeśli fundacja została ustanowiona przez więcej niż jednego fundatora, to czy muszą oni razem wykonywać swoje uprawnienia? 56

Pytanie nr 36

Czy fundator będzie odpowiadał za zobowiązania fundacji? 56

Pytanie nr 37

Za jakie zobowiązania fundatora będzie odpowiadała fundacja rodzinna? 57

Pytanie nr 38

Czy odpowiedzialność fundacji za zobowiązania fundatora jest ograniczona? 58

Pytanie nr 39

Czy nazwa fundacji rodzinnej może być dowolna? 59

Pytanie nr 40

Czy do fundacji rodzinnej fundator może wnieść aktywa o dowolnej wartości? 59

Pytanie nr 41

Czy fundator do fundacji rodzinnej może wnieść tylko środki pieniężne? 60

Pytanie nr 42

Czy fundator będzie mógł wycofać wniesiony wkład? 61

Pytanie nr 43

Czy aktywa mogą być wniesione do fundacji rodzinnej tylko na początku jej działalności? 62

Pytanie nr 44

Czy do powstania fundacji rodzinnej wystarczy zwykle pisemne oświadczenie fundatora? 62

Pytanie nr 45

Co jest potrzebne do powstania fundacji rodzinnej? 63

Pytanie nr 46

Co musi zawierać statut fundacji rodzinnej? 64

Pytanie nr 47

Czy ustanowienie fundacji rodzinnej rodzi konieczność powołania zarządcy sukcesyjnego? 70

Pytanie nr 48

Czy fundację rodzinną może ustanowić cudzoziemiec? 70

Rozdział III**OSOBY UPRAWNIONE DO ŚWIADCZEŃ****OD FUNDACJI RODZINNEJ 71****Pytanie nr 49**

Kto może być beneficjentem fundacji rodzinnej? 71

Pytanie nr 50

Czy fundacja rodzinna może ograniczyć wskazanie beneficjentów? 71

Pytanie nr 51

Jakie świadczenia może spełniać fundacja rodzinna na rzecz beneficjentów? 72

Pytanie nr 52

Czy świadczenia w postaci środków pieniężnych fundacja rodzinna może przekazywać beneficjentowi w gotówce? ... 73

Pytanie nr 53

Kto może być beneficjentem fundacji rodzinnej? 73

Pytanie nr 54

Czy beneficjentem fundacji rodzinnej może być sam fundator? 74

Pytanie nr 55

Czy beneficjent może zrezygnować ze świadczeń fundacji rodzinnej? 74

Pytanie nr 56

W jaki sposób beneficjent może zrzec się świadczenia? 75

Pytanie nr 57

Co jest potrzebne do wykonania świadczenia na rzecz beneficjenta? 75

Pytanie nr 58

Czy fundacja rodzinna będzie dysponować dokładnymi danymi beneficjentów? 75

Pytanie nr 59

Czy dane beneficjentów fundacji rodzinnej będą jawne? ... 77

Pytanie nr 60

Czy beneficjent może nie otrzymać świadczenia od fundacji rodzinnej, nawet gdy fundacja rodzinna ma wszystkie dane potrzebne do jego przekazania? 77

Pytanie nr 61

Kiedy należy uznać, że fundacja rodzinna będzie miała problemy z wypłacalnością? 79

Pytanie nr 62

Czy beneficjent będzie mógł rozporządzać swoim świadczeniem na wypadek śmierci? 79

Pytanie nr 63

Czy świadczeniem, jakie otrzymuje beneficjent, będzie on mógł swobodnie rozporządzać za życia? 80

Pytanie nr 64

Czy beneficjent może być zobowiązany do zwrotu świadczenia? 80

Pytanie nr 65

Czy beneficjent musi liczyć się w każdym czasie z obowiązkiem zwrotu świadczenia? 81

Pytanie nr 66

Czy beneficjent będzie miał wpływ na działalność fundacji rodzinnej? 81

Pytanie nr 67

Czy zarząd może odmówić beneficjentowi udzielania wyjaśnień lub dostępu do dokumentów? 82

Pytanie nr 68

Co może zrobić beneficjent fundacji rodzinnej, który uważa, że bezpodstawnie odmówiono mu udzielenia wyjaśnień lub dostępu do dokumentów fundacji rodzinnej? 83

Pytanie nr 69

Czym jest zgromadzenie beneficjentów? 83

Pytanie nr 70

Czy fundacja rodzinna może nie mieć zgromadzenia beneficjentów, a bieżącą obsługą świadczeń będzie zajmował się zarząd fundacji rodzinnej? 85

Pytanie nr 71

Czy beneficjent fundacji rodzinnej musi brać udział w zgromadzeniu beneficjentów? 85

Pytanie nr 72

Kto zwołuje zgromadzenie beneficjentów? 86

Pytanie nr 73

Czy beneficjent lub beneficjenci sami mogą żądać zwołania zgromadzenia beneficjentów, nawet jeśli w fundacji działa zarząd? 86

Pytanie nr 74

Czy beneficjent musi osobiście brać udział w zgromadzeniu beneficjentów? 87

Pytanie nr 75

Czy poza zgromadzeniem beneficjentów beneficjent może wpływać na działalność zarządu lub rady nadzorczej? 87

Pytanie nr 76

Czy beneficjent lub beneficjenci sami mogą zmienić statut fundacji rodzinnej? 89

Rozdział IV**ZARZĄDZANIE FUNDACJĄ RODZINĄ 90****Pytanie nr 77**

Czy fundacją rodzinną zarządzają osoby, które otrzymują świadczenia z fundacji rodzinnej? 90

Pytanie nr 78

Jakie zadania wykonuje zarząd fundacji rodzinnej? 91

Pytanie nr 79

Czy zarząd fundacji rodzinnej musi być liczny? 93

Pytanie nr 80	
Czy zarząd fundacji rodzinnej może być jednoosobowy? ...	94
Pytanie nr 81	
Czy członek zarządu fundacji rodzinnej powinien w swojej działalności przestrzegać jakichś szczególnych zasad?	94
Pytanie nr 82	
Kto może być członkiem zarządu fundacji rodzinnej?	97
Pytanie nr 83	
Kto nie może być członkiem zarządu fundacji rodzinnej? ...	97
Pytanie nr 84	
Czy osoba skazana może pełnić funkcję członka zarządu fundacji rodzinnej?	100
Pytanie nr 85	
Czy członek zarządu fundacji rodzinnej w jakiś szczególny sposób musi zgodzić się na pełnienie funkcji?	101
Pytanie nr 86	
Czy w sytuacji, gdy zarząd fundacji rodzinnej tworzy kilka osób, to wszyscy są tak samo uprawnieni do zarządzania fundacją rodzinną?	101
Pytanie nr 87	
Czy każdy z członków zarządu fundacji rodzinnej może podpisywać umowy z podmiotami zewnętrznymi?	102
Pytanie nr 88	
Ile trwa kadencja członka zarządu fundacji rodzinnej? ...	103
Pytanie nr 89	
Kto powołuje zarząd fundacji rodzinnej?	104
Pytanie nr 90	
Czy członek zarządu fundacji rodzinnej może nie być odwołany?	105
Pytanie nr 91	
Czy członek zarządu fundacji rodzinnej może zrezygnować?	105

Pytanie nr 92

Czy członek zarządu fundacji rodzinnej może pełnić swoją funkcję nieodpłatnie? 106

Pytanie nr 93

Czy członek zarządu fundacji rodzinnej może podpisać umowę z fundacją rodzinną? 107

Pytanie nr 94

Czy członek zarządu fundacji rodzinnej, który jest jednocześnie beneficjentem (otrzymuje świadczenie od fundacji) może podpisać umowę z fundacją rodzinną? ... 107

Pytanie nr 95

Czy posiedzenia zarządu muszą odbywać się w lokalu fundacji rodzinnej? 108

Pytanie nr 96

Czy członek zarządu fundacji rodzinnej może ponosić odpowiedzialność prywatnym majątkiem za nieprawidłowe zarządzanie? 108

Pytanie nr 97

Po co jest rada nadzorcza w fundacji rodzinnej? 109

Pytanie nr 98

Czy w fundacji rodzinnej musi być rada nadzorcza? 110

Pytanie nr 99

Czy można być jednocześnie członkiem rady nadzorczej i zarządu fundacji rodzinnej? 110

Pytanie nr 100

Ile osób musi liczyć rada nadzorcza? 111

Pytanie nr 101

Kto powołuje członka rady nadzorczej fundacji rodzinnej? 111

Pytanie nr 102

Czy rada nadzorcza przeprowadza także audyty fundacji rodzinnej? 112

Pytanie nr 103	
Jak często przeprowadzany jest audyt w fundacji rodzinnej?	113
Pytanie nr 104	
Kto przeprowadza audyt w fundacji rodzinnej?	114
Pytanie nr 105	
Czy osobą dokonującą audytu może być członek rady nadzorczej?	115
Pytanie nr 106	
Kto wybiera audytorów fundacji rodzinnej?	116
Pytanie nr 107	
Jakie dane musi podawać fundacja rodzinna w swojej działalności?	116
Pytanie nr 108	
Czym zarządzanie finansami fundacji rodzinnej różni się od zarządzania w innych podmiotach?	117
Pytanie nr 109	
Czy fundator i beneficjent fundacji rodzinnej mogą mieć wpływ na bieżące zarządzanie fundacją rodzinną, jeśli nie są członkami zarządu?	117
Rozdział V	
ZAKOŃCZENIE DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI RODZINNEJ	118
Pytanie nr 110	
Czy z uwagi na wielopokoleniowy charakter fundacji rodzinnej taka fundacja nigdy nie może zakończyć swojej działalności?	118
Pytanie nr 111	
Kiedy fundacja rodzinna ulega rozwiązaniu?	119
Pytanie nr 112	
Czy tylko statut może określać przyczyny rozwiązania fundacji rodzinnej?	120

Pytanie nr 113

Czy zarządzanie fundacją rodzinną w sposób sprzeczny z jej celem lub interesami beneficjentów automatycznie oznacza zakończenie działalności fundacji? 121

Pytanie nr 114

Czy fundacja rodzinna może być rozwiązana, jeśli jej beneficjent jest małoletni? 122

Pytanie nr 115

Kiedy rozpoczyna się likwidacja fundacji rodzinnej i na czym ona polega? 122

Pytanie nr 116

Kto otrzymuje mienie fundacji po jej rozwiązaniu? 123

Pytanie nr 117

Czy takie same są przyczyny rozwiązania fundacji rodzinnej w organizacji jak fundacji rodzinnej? 123

Pytanie nr 118

Czy fundacja rodzinna może zakończyć działalność w wyniku upadłości? 124

Rozdział VI**PODATKI W FUNDACJI RODZINNEJ 125****Pytanie nr 119**

Czy fundacja rodzinna będzie płaciła podatek z tytułu swojej działalności? 125

Pytanie nr 120

Kiedy fundacja rodzinna będzie płaciła podatek od świadczeń? 126

Pytanie nr 121

Czy inna będzie stawka podatku i podstawa obliczenia podatku, jeśli fundacja rodzinna jako świadczenie nie będzie wypłacała środków pieniężnych? 126

Pytanie nr 122

Czy rozwiązaniu fundacji rodzinnej będzie także towarzyszyło prawo do zwolnienia podatkowego? 128

Pytanie nr 123

Czy fundacja będzie płaciła podatek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej? 129

Pytanie nr 124

Czy fundacja rodzinna będzie płaciła tzw. podatek od przychodów z budynków? 130

Pytanie nr 125

Czy od wysokich świadczeń wypłacanych przez fundację rodzinną będzie pobierana danina solidarnościowa? 130

Pytanie nr 126

Czy wniesienie przez fundatora mienia do fundacji rodzinnej będzie opodatkowane? 131

Pytanie nr 127

W jakich terminach fundacja rodzinna będzie rozliczała podatek? 131

Pytanie nr 128

Czy fundator lub beneficjent fundacji będą zwolnieni z podatku od spadków i darowizn, tak jak przy dziedziczeniu? 132

Pytanie nr 129

Czy zwolnienie podatkowe dla najbliższych fundatora będzie możliwe w sytuacji, gdy fundacja będzie miała kilku fundatorów? 133

Pytanie nr 130

Czy osoby, które nie są osobami bliskimi fundatora będą płacić podatek od otrzymywanych świadczeń? 133

Pytanie nr 131

Czy za rozliczenia podatkowe i ewentualne zaległości podatkowe będzie odpowiadał beneficjent fundacji rodzinnej? 134

Pytanie nr 132	
Czy fundacja rodzinna będzie miała preferencje podatkowe w podatku od towarów i usług?	134
Pytanie nr 133	
Czy fundacja rodzinna będzie odpowiedzialna za zaległości podatkowe fundatora?	135
Pytanie nr 134	
Czy fundacja rodzinna może przekazywać informacje dotyczące swojej działalności i konkretnych beneficjentów na przykład naczelnikowi urzędu skarbowego?	136
Pytanie nr 135	
Jaka będzie odpowiedzialność karna za brak spełnienia żądania organu Krajowej Administracji Skarbowej?	137
Podsumowanie	139

WPROWADZENIE

Po bardzo długim okresie prac nad koncepcją oraz projektem ustawy o fundacji rodzinnej i jeszcze dłuższą dyskusją, w prawie polskim pojawia się nowa instytucja – fundacja rodzinna. Z jednej strony ustawodawca chce uzupełnić zestaw rozwiązań związanych z dziedziczeniem (w tym odnoszących się do kontynuacji działalności gospodarczej po śmierci właściciela przedsiębiorstwa), a z drugiej strony proponuje zmiany mające być konkurencją dla podobnych instytucji o prywatnym charakterze, które funkcjonują za granicą (nieczęsto oferując atrakcyjne preferencje podatkowe i poufność). O kwestiach sukcesyjnych w kontekście fundacji rodzinnej żywo dyskutuje się od lat i wreszcie rozważaniom zaczęły towarzyszyć konkretne pomysły prawne.

Realizacją jednego z nich jest właśnie ustawa z 26.01.2023 r. o fundacji rodzinnej, będąca przedmiotem tego opracowania. Ważne jest zrozumienie, na czym polega instytucja fundacji rodzinnej, jak z niej można praktycznie korzystać, a także jakie niesie ona skutki dla osób, które być może nie są konkretnie zainteresowane ustanawianiem fundacji rodzinnej, ale będą korzystać z jej świadczeń lub spotkają się z nią w trakcie różnych zdarzeń gospodarczych i postępowań, w tym spadkowych. Niewykluczone, że nie zawsze będzie się to odbywało w pozytywnym kontekście. Powyższe sprawiło, że autor przyjął jako naczelny cel książki jak najbardziej praktyczne przedstawienie nowych przepisów. Tak szeroko jak tylko było to możliwe uwzględniono ekonomiczną i rodzinną specyfikę różnych zdarzeń gospodarczych. Wyjaśnieniami starano

kapitału z zagranicznych fundacji rodzinnych do Polski, choć wejście w życie regulacji dotyczących polskiej fundacji rodzinnej jest chyba historycznie najlepszą okazją do alokacji kapitału w Polsce, szczególnie że nasza gospodarka jest w okresie spowalniania. W jakimś sensie fundacja rodzinna będzie więc elitarnym rozwiązaniem prawnym, choć powinna być przeznaczona dla możliwie najszerzego grona adresatów.

Powyższe zastrzeżenia ujęto w opracowaniu, wychodząc z założenia, że może być to pomocne w planowaniu spadkowym i procesach sukcesyjnych dla osób, które zarządzanie majątkiem osobistym będą finalnie chciały oprzeć na fundacji rodzinnej. Mimo złożoności ustawy, nie może zniknąć z pola widzenia fakt, że jest **ona ogromnym krokiem naprzód, jeśli chodzi o dopełnienie liczby narzędzi prawnych związanych z dziedziczeniem**. Dla niektórych może być w tej chwili optymalnym rozwiązaniem. Z mocy samej ustawy zostanie przeprowadzona ocena ustawy po trzech latach jej obowiązywania, co da szansę na wprowadzenie niezbędnych modyfikacji w przyszłości.

Rozdział I

KWESTIE ZASADNICZE ZWIĄZANE Z FUNDACJĄ RODZINNĄ



Pytanie nr 1

W jakim celu powstaje fundacja rodzinna?

Aby oddać sens istnienia fundacji rodzinnej, trzeba skupić się wyłącznie na majątku prywatnym. W fundacji rodzinnej, wbrew nazwie i pierwotnym oczekiwaniom, nie chodzi o kwestie charytatywne czy biznesowe. Głównym jej celem jest, aby z majątku prywatnego korzystały wskazane osoby (w tym najbliższa rodzina) i aby **odbywało się to przez pokolenia**.

Fundacja rodzinna z założenia nie jest tworzona dla samego fundatora, ale dla osób z jego otoczenia, na bardzo długi czas. Dla pełnej jasności, polskie prawo spadkowe stwarza możliwość dziedziczenia majątku i to się nie zmienia. Każdy człowiek ma i będzie miał prawo dysponować swoją własnością (konieczne jest do tego oczywiście sporządzenie testamentu), a gdy tego nie zrobi, zastosowanie będą miały nadal zasady dziedziczenia ustawowego. Inaczej mówiąc, bez sporządzonego testamentu nic nie będzie działo się zgodnie z wolą zmarłego. Fundacja rodzinna wprowadza tutaj dużą modyfikację. Zainteresowany (fundator) będzie mógł nie tylko sporządzić testament (nikt mu tego prawa nie zabiera, nie można bowiem pozbawić kogoś prawa do dziedziczenia),

ale już za życia dodatkowo będzie mógł ustanowić fundację rodzinną, która niejako na zawsze będzie zarządzała jego majątkiem. Co ważne, będzie się to działo także po jego śmierci i trwało co do zasady przez pokolenia. Majątek fundacji rodzinnej będzie zarządzany i będzie służyć wskazanym osobom (beneficjentom). Z prawnego punktu widzenia, zgodnie z art. 2 ust. 1 u.f.r., fundacja rodzinna jest osobą prawną utworzoną w celu gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów. Fundator określa w statucie szczegółowy cel fundacji rodzinnej. Trzymając się tak zdefiniowanych celów fundacji, trzeba podkreślić, że są one *stricte* majątkowe i ukierunkowane na świadczenia (nawet o znacznych wartościach) dla określonych osób, **a nie pomoc doraźną czy charytatywną dla szukających pomocy**. Fundacja rodzinna ma zostać po to wyposażona w majątek, aby spełniać świadczenia dla osób, które będą uprawnione do ich otrzymywania z fundacji rodzinnej (beneficjentów). Nie można szerzej patrzeć na cele fundacji rodzinnej. Nie wyklucza to dodatkowych funkcji i zadań fundacji, na przykład dalszego rozwoju przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku fundacji rodzinnej. Na końcu cel będzie i tak powiązany z majątkiem osobistym i zarządzaniem nim.



Pytanie nr 2

Czy nie będzie już możliwości utworzenia innej fundacji niż fundacja rodzinna?

Nie. Nadal w polskim porządku prawnym będą istnieć fundacje inne niż rodzinna (publiczne). W dalszym ciągu będzie obowiązywać ustawa z 6.04.1984 r. o fundacjach¹. Co więcej, zainteresowane osoby będą mogły powołać ją do życia w testamencie i nadal będzie mogła być ona spadkobiercą. W tym celu został zmieniony art. 927 § 3 k.c. Zgodnie z tym przepisem fundacja lub fundacja rodzinna,

¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 166.

ustanowiona w testamencie przez spadkodawcę może być spadkobiercą, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu dwóch lat od ogłoszenia testamentu. W tym miejscu warto przypomnieć, w jakim celu może być ustanowiona fundacja inna niż rodzinna. Zgodnie z art. 1 ustawy o fundacjach fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności takich, jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami. Fundacja inna niż rodzinna zasadniczo realizuje więc cele publiczne, a rodzinna – prywatne. Podział ten jest jednak pewnym uproszczeniem, ponieważ fundacja rodzinna może realizować także cele społeczne, jednak nie na odwrót – fundacja inna niż rodzinna nie może realizować celów prywatnych.



Pytanie nr 3

Czy fundacja inna niż rodzinna może być zmuszona zakończyć działalność, gdy w polskim prawie pojawiła się fundacja rodzinna?

Tak. Będzie tak tylko w jednej, wyjątkowej sytuacji, która związana jest z fundacją rodzinną i fundacjami publicznymi (dla uproszczenia można je nazwać także „nierodzinnymi”). Dotyczy to przepisów przejściowych. Chodzi o takie fundacje, które już działają na rynku, ale w swojej nazwie mają określenie „fundacja rodzinna”. Zgodnie z art. 140 ust. 1 u.f.r. w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej (czyli w terminie do 22.07.2023 r.) fundacja w rozumieniu ustawy z 6.04.1984 r. o fundacjach, która jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego (czyli dotyczy to fundacji działających wcześniej) i która w nazwie ma określenie „fundacja rodzinna”, musi dokonać zmian w statucie, tak aby dopasować nazwę do przepisów ustawy o fundacji rodzinnej (zob. pytanie nr 39). Wniosek

do Krajowego Rejestru Sądowego o wpis zmiany nazwy fundacji składa w terminie siedmiu dni od dnia podjęcia uchwały o zmianie statutu, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej (nie będzie w związku z tym ponosiła opłat sądowych i za ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym). W praktyce więc w terminie trzech miesięcy od wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej fundacje „starsze”, które w swojej nazwie mają określenie „fundacja rodzinna” muszą dokonać zmian w nazwie. Jeśli tego nie zrobią, to właściwy sąd rejestrowy może rozpocząć postępowanie przymuszające, o którym mowa w art. 24 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym². Trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 24 ust. 6 powołanej ustawy w przypadkach uzasadnionych bezpieczeństwem obrotu sąd rejestrowy może dokonać z urzędu wykreślenia danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy lub wpisu danych odpowiadających rzeczywistemu stanowi rzeczy, jeżeli dokumenty stanowiące podstawę wpisu lub wykreślenia znajdują się w aktach rejestrowych, a dane te są istotne. Brak zmiany nazwy może więc oznaczać zakończenie działalności fundacji. Za naruszenie bezpieczeństwa obrotu trzeba uznać na pewno sytuacje, gdy po wejściu w życie ustawy o fundacji rodzinnej na rynku działałby podmiot, który nim nie jest, a nazwa niosłaby taką sugestię. Trzeba dodać, że dla „starszych” fundacji dostosowanie do nowego prawa **nie jest tylko kwestią techniczną**. Zgodnie z art. 3 ust. 3 u.f.r. dodatkowego oznaczenia w nazwie „Fundacja Rodzinna” oraz skrótu „F.R.” może używać tylko fundacja rodzinna. Jeśli zatem „starsza” fundacja, czyli ta utworzona na podstawie ustawy o fundacjach, chce nadal używać nazwy „fundacja rodzinna”, musi całkowicie zmienić swój statut i charakter działalności. Jeśli określenia „fundacja rodzinna” nie będzie dalej używać, to naturalnie nie ma takiego obowiązku.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 1683 ze zm.

**Pytanie nr 4**

Czy fundacja rodzinna może być utworzona przez przedsiębiorców?

Tak. Zasadniczo taki był jeden z celów ustawy o fundacji rodzinnej, ale nie rozwiązuje ona kompleksowo trudnego problemu dziedziczenia dla przedsiębiorców, którzy chcą kontynuacji działalności gospodarczej. Ustawa o fundacji rodzinnej nie wprowadziła zakazu nabycia przez fundację rodzinną przedsiębiorstwa osoby fizycznej, ale przez ograniczenia w wykonywaniu działalności gospodarczej przez fundację rodzinną (zob. pytanie nr 16), fundacja nie będzie mogła w wielu wypadkach kontynuować działalności, tak jak robił to przedsiębiorca. Oznacza to, że przedsiębiorca będący osobą fizyczną będzie musiał na przykład przekształcić działalność w spółkę, jeśli za życia nadal chce prowadzić aktywność gospodarczą lub sprzedać przedsiębiorstwo, aby wnieść środki ze sprzedaży do fundacji. Pozostanie więc nadal utrudnienie dla przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i do śmierci chcieliby to robić. Jest to zaskakujące, ponieważ na początku prac nad ustawą wydawało się, że problem dziedziczenia osób fizycznych kompleksowo ureguje właśnie ustawa o fundacji rodzinnej.

**Pytanie nr 5**

Czy fundacja rodzinna już od momentu ustanowienia będzie miała osobowość prawną?

Nie. Zbyt dużym uproszczeniem jest przyjęcie, że samo ustanowienie fundacji rodzinnej będzie skutkowało tym, że fundacja rodzinna będzie miała osobowość prawną. Tak stanie się dopiero wtedy, kiedy fundacja rodzinna zostanie wpisana do nowego rejestru fundacji rodzinnych. Wyraźnie reguluje to art. 4 ust. 1 u.f.r. Nie oznacza to, że fundacji rodzinnej do momentu wpisu nie będzie

W książce kompleksowo omówiono instytucję fundacji rodzinnej z punktu widzenia przedsiębiorców, którzy troszczą się o sprawy majątkowe i zabezpieczenie finansowe najbliższych. W przystępny sposób autor przedstawia zasady ustanawiania fundacji rodzinnej i zarządzania nią.

Fundacja rodzinna ma funkcjonować niezależnie od porządku dziedziczenia i bez uszczerbku dla praw spadkobierców. Powinna profesjonalnie zarządzać otrzymanym majątkiem i dzięki temu realizować świadczenia na rzecz beneficjentów. Majątek fundacji rodzinnej mogą tworzyć także inne aktywa niż przedsiębiorstwo. Celem istnienia fundacji oprócz zabezpieczenia prywatnego majątku ma być również zapewnienie ciągłości aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa. Wejście w życie tej nowej instytucji prawnej zmienia podejście do planowania spadkowego, a także wprowadza istotne zmiany w prawie spadkowym i podatkowym. W połączeniu z rozrządzeniami testamentowymi, zapisem windykacyjnym i zarządzeniem sukcesyjnym pozwala kompleksowo ująć wszystkie, nawet te najbardziej newralgiczne, kwestie związane z losami majątku na wypadek śmierci.

Wszystkie zagadnienia związane z ustanowieniem i funkcjonowaniem fundacji rodzinnej zostały ujęte w formie pytań i odpowiedzi, aby opracowanie było jak najbardziej praktyczne, a przedstawiana problematyka jasna i zrozumiała dla czytelnika.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne, ale także wspólników, którzy podejmują decyzje związane z planowaniem spadkowym i dziedziczeniem swojego majątku. Zainteresuje również menedżerów, osoby zajmujące się zarządzaniem projektami i finansami, a także biegłych rewidentów, notariuszy, adwokatów i radców prawnych, sędziów, komorników, doradców podatkowych.

Paweł Blajer – adwokat; doktor nauk prawnych; ekonomista; wykładowca Wyższej Szkoły Bankowej w Warszawie; stały mediator przy Sądzie Okręgowym w Warszawie. Specjalizuje się w prawie karnym i gospodarczym; autor jednych z pierwszych w Polsce programów telewizyjnych dla przedsiębiorców i audycji poradnikowych o tematyce ekonomicznej i prawnej.



9788383285849 W01P01

ISBN 978-83-8328-584-9



9 788383 285849

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca



CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)